

ŽUPAN

Številka: 007-0003/2016 (203)
Datum: 1.3.2018

**OBČINSKEMU SVETU
OBČINE TRŽIČ**

ZADEVA: ODLOK O NARAVNEM SPOMENIKU DOVŽANOVA SOTESKA

V skladu z 18. členom Statuta Občine Tržič (Ur. l. RS, št. 19/2013, 74/2015) in na podlagi 49. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14), vam v obravnavo pošiljam točko:

PREDLOG ODLOKA O NARAVNEM SPOMENIKU DOVŽANOVA SOTESKA

V skladu z 21. členom Statuta Občine Tržič in 53. člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Tržič bodo kot poročevalke na seji Sveta in delovnih teles sodelovale:

1. Jasna Kavčič, vodja Urada za okolje in prostor
2. Mojca Švajger, višja svetovalka na Uradu za okolje in prostor
3. Tadeja Šubič, predstavnica Zavoda RS za varstvo narave, Izpostava Kranj

PREDLOG SKLEPA:

1. Sprejme se predlog Odloka o naravnem spomeniku Dovžanova soteska.

**mag. Borut Sajovic
ŽUPAN**

OBČINSKA UPRAVA

OBRAZLOŽITEV:

1. IZHODIŠČA IN RAZLOGI ZA PRIPRAVO ODLOKA O NARAVNEM SPOMENIKU DOVŽANOVA SOTESKA – v nadaljevanju odlok o NS DS

Dovžanova soteska je bila leta 1988 razglašena za naravni spomenik - Odlok o razglasitvi Dovžanove soteske za naravni spomenik (Uradni list SRS, št. 12/88) zaradi edinstvenega nahajališča endemičnih paleozojskih okamnin, izjemnega biotopa na silikatnem grebenu z edinim nahajališčem mahu *Ptilium crista castrensis* v Sloveniji, izjemno slikovite soteske Tržiške Bistrice v trdih paleozojskih apnencih in kremenovih konglomeratih ter izjemno pestrega in slikovitega toka Tržiške Bistrice, ki se prebija čez velike balvane iz kremenovega konglomerata in čez mnogo manjše slapove in skakalce.

Občina Trzin je območje Dovžanove soteske uredila za ciljne obiskovalce območja (planinci, alpinisti, šolske skupine, geologi, ekologi in turisti). Obiskovalcem so že na voljo ustrezne informacije oz. podatki na informacijskih tablah, geološkem stebru za celotno območje Karavank, smerokazih in panojih. Urejene so razgledne in sprehajalne poti, počivališča ter stalna zbirka fosilov v Razstavno izobraževalnem centru v Dolini.

Zaradi razvojnih potreb in novih idejnih rešitev je bil v letu 2014 sprejet tudi nov občinski podrobni prostorski načrt za območje naravnega spomenika. Nove vsebine in aktivnosti (uskaljen program vodenja s cilji posameznih učnih predmetov, postavitve dvojezičnih informacijskih tabel in panojev s celotno zgodbo območja in novimi vsebinami, upravljalški načrt zavarovanega območja, dodatne ogledne točke in poti, ureditev parkirišč) bodo z ostalimi načrtovanimi aktivnostmi (gostinski in prenočitveni objekt, prodajalna spominkov) dopolnile in obogatile ponudbo. Z novimi aktivnostmi želimo povečati zavedanje lokalnega prebivalstva o pomenu varovanja naravnega okolja ter povečati zaupanje lokalnih prebivalcev v razvojne možnosti in potencialne svojega območja ter aktivirati javnost pri povečanju konkurenčnosti in urejenosti območja. S tem bi prebivalcem ponudili možnosti zaposlitve in aktivnega sodelovanja pri delu na območju naravnega spomenika, hkrati pa poudarili funkcijo varovanja in ohranjanja narave.

Zavarovano območje Dovžanove soteske je trenutno brez usmerjenega in učinkovitega upravljanja, zaradi česar so aktivnosti v območju pomanjkljivo načrtovane, slabše pa je tudi njihovo izvajanje, nadzor in spremljanje. Hkrati so slabo izkoriščene razvojne možnosti, ki jih zavarovano območje kot jedro dejavnosti trajnostnega razvoja ponuja lokalnemu prebivalstvu.

Dovžanova soteska je bila razglašena za naravni spomenik s ciljem ohranjanja narave (zlasti izjemnih geoloških in geomorfoloških naravnih vrednot) ter z njo povezanimi krajinskimi in kulturnimi vrednotami. Zavarovano območje predstavlja tudi najpomembnejši inštrument varstva biotske raznovrstnosti, ki lahko bistveno pripomore k socio-ekonomskemu razvoju območja in omogoča prebivalcem območja kakovostno bivanje ter spodbujanje trajnostnega razvoja skladno s tradicijo območja. V to se vključujejo prizadevanja za izboljšanje življenjskih razmer prebivalcev, spodbujanje novih zaposlitev in razvojnih priložnosti, izboljšanje gospodarske javne infrastrukture, zmanjševanje obstoječega in preprečevanje dodatnega obremenjevanja okolja ter omogočanje raziskovanja, izobraževanja in sprostitev ter duhovne bogatitve človeka.

Cilje, zaradi katerih je bila Dovžanova soteska razglašena za naravni spomenik, pa lahko dosežemo le, če je zagotovljeno ustrezno varstvo, upravljanje, ustrezno podprt sistem s pravnimi in strokovnimi podlagami, trajnostno financiranje, usmerjen razvoj družbenih, kulturnih in gospodarskih dejavnosti, prednostno delovanje državnih in lokalnih javnih služb, izvajanje razvojnih usmeritev ter izvajanje drugih ukrepov tako na državni kot lokalni ravni.

Iz navedenih razlogov je potrebno obstoječi akt o zavarovanju - Odlok o razglasitvi Dovžanove soteske za naravni spomenik (Uradni list SRS, št. 12/88), uskladiti z veljavno zakonodajo in zagotoviti ustrezno pravno podlago za urejanje in delovanje naravnega spomenika.

OBČINSKA UPRAVA

2. ZAKONSKA PODLAGA

- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14) – v nadaljevanju ZON

3. KRONOLOGIJA POSTOPKA

Dovžanova soteska je razglašena za naravni spomenik lokalnega pomena. Na območju naravnega spomenika pa se večinoma nahajajo posamezne naravne vrednote, ki so državnega pomena: ev.št. 46 Dovžanova soteska, ev.št. 326 Tržiška Bistrica s pritoki do Tržiča, ev.št. 1595 Borova peč nad Dovžanovo sotesko, ev.št. 1596 Rjava peč na Dovžanovo sotesko, ev.št. 44649 Jama v piramidi, ev.št. 44647 Partizanska tehnika (jama). Naravna vrednota lokalnega pomena je le ev.št. 5034 Dovžanova soteska- Tržiškobistriško slapišče. Celotno območje naravnega spomenika je tudi del posebnega varstvenega območja Karavanke (SI 3000285) Natura 2000 in ekološko pomembnega območja Karavanke (SI 21300). Na območju se nahajata dva objekta kulturne dediščine EŠD 470719 Čadovlje pri Tržiču - Partizanska podzemna jama pod piramidami in EŠD 5529 Čadovlje pri Tržiču Partizanska tehnika.

Ker se v območju nahajajo večinoma naravne vrednote državnega pomena je Občina Tržič, marca 2011, na Ministrstvo za okolje in prostor naslovila pobudo za spremembo akta o zavarovanju - Odloka o razglasitvi Dovžanove soteske za naravni spomenik (Uradni list SRS, št. 12/88), s katerim bi v naravnem spomeniku določili ukrep varstva naravnih vrednot in upravljavca zavarovanega območja. Na podlagi naše pobude je Ministrstvo za okolje in prostor Zavodu RS za varstvo narave, Izpostava Kranj, naročilo pripravo strokovnih podlag - Strokovni predlog ukrepa varstva Dovžanove soteske, ki je Občina prejela marca 2016. Na podlagi strokovnih podlag in izvedenega sestanka s predstavnico Ministrstva za okolje in prostor, smo se dogovorili, da Občina na območju naravnega spomenika izvede ukrep varstva naravnih vrednot državnega pomena skladno s 46.a členom ZON. To pomeni, da na podlagi sklenjenega dogovora z Ministrstvom za okolje in prostor, Občina skupaj z ukrepi varstva naravnih vrednot lokalnega pomena prevzema tudi ukrepe varstva za naravne vrednote državnega pomena. Varstvo ukrepa za posamezno naravno vrednoto in njegove bistvene sestavine so določene v odloku NS DS, ki je priloga tega dogovora.

Za potrebe priprave odloka NS DS smo pridobili tudi posebne strokovne podlage, in sicer monitoring obiska naravnega spomenika. Zaradi naraščajočega obiska in vse bolj različnih pristočasnih dejavnosti smo se odločili, da bomo zaradi zagotavljanja čim boljših ukrepov za doseganje varstvenih ciljev in razvojnih ciljev, pričeli sistematično spremljati obisk v naravnem spomeniku. Predvsem je pomembno poznati tako število obiskovalcev, kot tudi njihove vzorce obnašanja v času, ki ga preživijo v naravnem spomeniku in spremljati vplive in učinke na naravno in kulturno krajino, ki so posledica obiska. Namen Monitoringa obiska Naravnega spomenika Dovžanova soteska v letu 2017 je bil analizirati stanje na osnovi pridobljenih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov ter jih smiselno vključiti v odlok NS DS.

Rezultati monitoringa obiska soteske v letu 2017 kažejo, da je NS DS priljubljeno območje bližnje rekreacije predvsem za občane občine Tržič, ki sotesko pogosto obiskujejo, priljubljena pa je tudi med prebivalci bližnjih občin. Z vse večjim obiskom tujcev nasploh, posledično tudi v NS DS prihaja vse več tujcev, kar pomeni, da je potrebno tako interpretacijsko infrastrukturo na terenu, kot tudi promocijsko in strokovno gradivo deloma prilagajati tudi njim. V sotesko zahajajo obiskovalci vseh starosti, po izobrazbi pa prevladujejo visoko izobraženi, kar pomeni, da je mogoče v prihodnje bolj promovirati tudi vsebinsko zahtevnejše ogled območja. Podatki o obisku organiziranih skupin NS DS sicer kažejo upadanje, kar je posledica dejstva, da predvsem šolske skupine vedno bolj pogosto vodijo učitelji sami, saj je na voljo dovolj strokovnih gradiv s katerimi si lahko pomagajo. V prihodnje bi veljalo razmisliti o povezavi ogleda NS DS z vsaj še eno lokacijo v občini, kar bi zapolnilo npr. en naravoslovni dan.

Med aktivnostmi, ki jih obiskovalci najpogosteje izvajajo so sprehodi, kopanje in spoznavanje naravne dediščine, kot glavno kakovost območja pa prepoznavajo lepo pokrajino in mir ter

OBČINSKA UPRAVA

možnost uživanja v samoti. Prav slednje v primeru prevelikega obiska ne bo več mogoče zagotavljati ne obiskovalcem in ne domačinom, ki prav tako najbolj cenijo prav te kakovosti svojega kraja.

Spremljanje in po potrebi usmerjanje obiska bo v bodoče zato nujno. Usmerjanje obiska je širok pojem, ki zajema različna orodja –infrastrukturo, interpretacijo, dogodke, tiskane in digitalne medije - namenjena enotnemu cilju: ohranjanju narave in varovanju kulturne dediščine skozi informiranje, ozaveščanje in izobraževanje. Kot kažejo odgovori povezani z bodočim obiskovanjem soteske, bo ta v primeru visokih poletnih temperatur še naraščal, kar pomeni, da se bo povečal pritisk na naravne vrednote in biotsko raznovrstnost v soteski, zato bo potrebno tudi sprotno spremljanje stanja, analiza morebitnih negativnih učinkov obiska ter posledično priprava akcijskega načrta z ukrepi, ki bodo zagotavljali godno stanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

Pridobljeni rezultati so smiselno uporabljeni v odloku NS DS, predvsem v delu, ki se nanaša na varstvene režime in razvojne usmeritve.

Osnutek odloka NS je bil marca 2017 posredovan v pregled in uskladitev na Ministrstvo za okolje in prostor, hkrati pa smo k mnenju pozvali še Direkcijo za vode RS, Zavod za gozdove RS in Ministrstvo za kulturo. Z upoštevanimi pripombami je bil osnutek odloka NS decembra 2017 potrjen s strani Ministrstva za okolje in prostor in sklenjen dogovor o varstvu naravnih vrednot državnega pomena v naravnem spomeniku Dovžanova soteska. Skladno s 57., 58. in 58.a členom ZON je Občina z osnutkom NS seznanila tudi širšo javnost ter lastnike zemljišč in stavb v območju naravnega spomenika. Gradivo je bilo javno razgrnjeno od 3. januarja 2018 do 5. februarja 2018, v prostorih Občine Tržič, javna obravnava pa 30. januarja 2018, v dvorani Razstavno izobraževalnega središča v Dolini. Na javni obravnavi so bili predstavljeni tudi rezultati strokovne naloge, s katero so bile ugotovljene značilnosti obiska naravnega spomenika. V okviru javne razgrnitve je zainteresirana javnost lahko podala pripombe in predloge na razgrnjeno gradivo. Podane so bile tri pripombe, dve sta se nanašali na varstvene režime in ena pa na popravek naziva Razstavno izobraževalnega središča v Dolini. Podane pripombe so bile upoštevane v predlogu odloka NS DS.

4. VSEBINA ODLOKA

S tem odlokom se določi ime in znak naravnega spomenika, območje naravnega spomenika, varstvene režime in pravila ravnanj v naravnem spomeniku, razvojne usmeritve in ukrepi, način upravljanja, upravljavske naloge ter način njihovega financiranja in izvajanja nadzora.

5. SPREMEMBE V PRIMERJAVI Z VELJAVNIM AKTOM

	PREDLOG NOVEGA AKTA	VELJAVNI AKT
1.	Določeno ime in znak NS.	Nima določeno.
2.	Določeno enotno območje naravnega spomenika - le zunanja meja območja, ki ostaja enaka sedanji.	Območje razdeljeno na ožje in širše območje.
3.	Varstveni režimi in pravila ravnanja določena skladno z ZON in strokovnimi podlagami glede na cilje varstva naravnih vrednot in razvojne cilje za celotno območje z določenimi izjemami od varstvenih režimov. Opredeljeni varstveni režimi: <ul style="list-style-type: none">- odlagati odpadke in zemljine,- parkirati prevozna sredstva izven urejenih in označenih parkirnih površin in voziti se z	Varstveni režimi in izjeme od varstvenih režimov določene posebej za ožje in širše območje.

OBČINSKA UPRAVA

	<p>vozili izven za ta namen urejene infrastrukture,</p> <ul style="list-style-type: none">- izvajati športno-rekreativne dejavnosti, ki so v nasprotju z varstvenimi cilji tega odloka,- kurjenje,- umetno osvetljevati ali zatemnjevati objekte ali druge naravne pojave in dele naravnega spomenika ter nameščati okrasne osvetlitve,- vnašati invazivne tujerodne rastlinske in živalske vrste,- urejati nova plezališča,- obešati ali postavljati oglaševalske objekte,- metati ali drugače prožiti eksplozivna telesa in povzročati hrup, ki je večji od predpisanih vrednosti s področja varstva pred hrupom,- snemati filme, videospote in druge video produkte za javno predvajanje, katerih vsebina je v nasprotju z varstvenimi cilji tega odloka in brez predhodnega dogovora z upravljavcem spomenika,- izvajati predstave, nastope, shode in druge množične prireditve in tekmovanja, katerih vsebina je v nasprotju z varstvenimi cilji tega odloka in brez predhodnega dogovora z upravljavcem spomenika. <p>Opredeljene izjeme od varstvenih režimov:</p> <ul style="list-style-type: none">- izvajati ukrepe varstva narave in naravovarstvene naloge,- izvajati naloge obveznih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda v skladu s sprejetimi načrti ali programi izvajanja teh javnih služb,- izvajati naloge vzdrževanja, rekonstrukcije in obnove infrastrukturnih objektov in naprav,- izvajati ukrepe, s katerimi se preprečujejo ali zmanjšujejo negativni vplivi na naravni spomenik iz okolice in se kot naravovarstveni pogoji ali usmeritve opredelijo v dovoljenjih, soglasjih, mnenjih ali naravovarstvenih smernicah,- gospodariti z gozdovi skladno z veljavnim gozdnogospodarskim načrtom,- izvajati posege, ravnanja in dejavnosti za potrebe kmetijske dejavnosti skladno z namensko rabo in pod pogoji, ki se jih določijo v prostorskem aktu,- na stavbnih zemljiščih odstraniti, obnavljati, rekonstruirati ali nadomeščati obstoječe objekte.	
4.	Določene razvojne usmeritve in ukrepi.	Niso navedene.
5.	Opredeljeno upravljanje, naloge upravljavca in	Ni navedeno.

Izbrisano:

OBČINSKA UPRAVA

	strokovne službe pristojne za ohranjanje narave, načrt delovanja in urejanja.	
6.	Opredeljeni pogoji in način obiskovanja (infrastruktura za interpretacijo NS, RIS in vodenje).	Ni navedeno.
7.	Opredeljeni viri financiranja za upravljanje	Ni navedeno.
8.	Ni navedeno, ostanejo v veljavi določila že veljavnega odloka.	Opredeljeno varstvo kulturne dediščine.

6. STROKOVNE PODLAGE

- Strokovni predlog ukrepa varstva Dovžanove soteske
- Monitoring obiska Naravnega spomenika Dovžanova soteska v letu 2017

7. FINANČNE POSLEDICE

Sredstva za urejanje in delovanje naravnega spomenika se v enakem obsegu kot sedaj zagotavljajo iz proračuna Občine Trzin.

Za izvajanje nalog urejanja in delovanja pa ima skrbnik pogodbenega varstva možnost pridobivanja sredstev še iz drugih virov, zato je pričakovati, da se bo zagotavljanje sredstev iz proračuna v prihodnosti zmanjševalo. Druge vire predstavljajo:

- vstopnine v RIS;
- prihodkov od vodenja po naravnem spomeniku;
- prihodkov od storitev in prodaje publikacij, promocijskih in drugih izdelkov;
- prihodkov od oddaje prostorov v najem v RIS-u v času manjšega obiska za dogodke, ki so v skladu s cilji naravnega spomenika;
- prihodkov od snemanj filmov, videospotov in video produktov za javno predvajanje,
- prihodkov od izvajanja dogodkov v naravnem spomeniku;
- drugih prihodkov, povezanih z naravnim spomenikom;
- dotacij in donacij;
- sredstev iz lokalnih, državnih, EU in mednarodnih skladov, ustanov ali organizacij ter mednarodnih programov pomoči;

Pripravila:
Mojca Švajger

Jasna Kavčič,
Vodja Urada za okolje in prostor

dr. Metka Knific Zaletelj
DIREKTORICA OBČINSKE UPRAVE